

Estació de Pristina

Joan F. Mira

Ara que, quan llegireu aquest paper, ja han passat les eleccions espanyoles; ara que en la política d'Espanya no haurà canviat res de substancial, ni que hagueren guanyat els senyors Rajoy-Aznar-Acebes, amb bisbes i ràdios i tres dels quatre diaris de Madrid i la seua Espanya eterna que no és tan diferent de l'Espanya dels altres, girem la vista un moment a la matèria absent de tota aquesta política espanyola: les relacions que en solem dir exteriors. I entre aquestes relacions, dins d'Europa, les que han marcat justament la distància entre posicions molt fonamentals que afecten no tant la legalitat estricta com el respecte a la voluntat dels pobles, l'acceptació de realitats nacionals, i la supremacia d'uns valors sobre uns altres. En això, justament, l'esquerra i la dreta espanyoles han coincidit sense fissures: l'oposició i el govern, el PP i el PSOE, no tenen cap dubte sobre el lloc que ha d'ocupar Espanya entre els països d'Europa, quan es tracta d'allò que a ells els toca de prop, o pensen que els toca. No fa tants dies que aquest lloc s'ha vist de manera ben clara als carrers de Pristina, de Mitrovica i de Belgrad. A un costat, hi havia gent que cantava i ballava, i feia onejar banderes de França, d'Itàlia, de la Gran Bretanya, d'Alemanya i dels Estats Units. A l'altre, hi havia gent colèrica i furiosa, amb banderes de Sèrbia, de Rússia i d'Espanya. No era matèria de grans ideologies de dreta o d'esquerra, de nord i sud, d'orient i d'occident, era matèria de pobles i nacions: de recordar què va fer Rússia a Txetxènia, què va fer Sèrbia a Kosovo i a Bòsnia, per exemple i sobretot com a exemple. Al costat d'aquests emblemes, la bandera d'Espanya. I els dos partits, PSOE i PP, insistint fermament que aquell era el seu lloc. Perquè no crec que hagen triat aquest bàndol per raó d'aliança de civilitzacions (Turquia, l'aliat civilitzat, va reconèixer de seguida el nou estat de Kosovo), ni encara menys per solidaritat religiosa amb els països d'església ortodoxa, fidels aliats bel·licosos dels germans serbis. Era per motius de solidaritat en la qüestió nacional. Era exactament dir: estem al costat dels estats que no toleren –i que reprimeixen, si cal, per la força– això que nosaltres no volem tolerar dins del nostre. Però França no ho toleraria tampoc, i era on tocava de ser. I la Gran Bretanya sí que ho toleraria sense problemes (ningú no s'hi espanta ni fa escarafalls per un referèndum previsible a Escòcia) i, evidentment, la seua bandera no l'exhibien els serbis a Belgrad.

Hi ha solidaritats i associacions que em repugnen, i coses que he vist i he sentit i no puc oblidar. Com aquell taxista que em portava de Belgrad a l'aeroport i pel camí m'explicava, en bon anglès (havia viscut a Londres), que Sèrbia era Sèrbia, i que allà on vivia un serbi o allà on hi havia la tomba d'un serbi era Sèrbia, i que per conservar cada tros de terra sèrbia hi hauria, literalment, "blood up to the knees" ('sang fins als genolls'). Després, a l'aeroport de Skopje, capital de Macedònia, hi havia només una barraca improvisada com a lloc de

control, i l'únic avió de la nova línia aèria nacional, pintat de roig. I un escriptor del país m'explicava que ells, els macedonis, no s'havien fet independents: simplement "s'havien quedat" independents de la nit al dia, sense saber per què. I la nova ministra de Cultura em regalava un exemplar de la Constitució, que comença: "Macedònia és la república dels macedonis." Punt. "També hi ha uns altres pobles, com ara albanesos, etc." Érem allà, amb una comissió del Pen Club Internacional composta pel president György Konrad, el secretari general i jo mateix, per mirar d'aconseguir que almenys els escriptors més assenyats no foren còmplices de la gran bogeria. Però fins i tot els més pacífics es barallaven sense misericòrdia. I quan vaig arribar a l'estació de Pristina, capital de Kosovo, era tota ocupada per soldats serbis de cara ferotge, amb armament i uniforme de batalla, i amb gossos enormes amenaçadors. Això era els primers anys 90 del segle passat, i en aquell mateix temps el meu amic Alfons Cucó redactava per al Consell d'Europa un informe exemplar sobre Kosovo: no en van fer cas, però qui el conega comprendrà per què tot ha acabat com pareix que ha acabat. I potser ja compreneu per què els serbis exhibeixen la bandera d'Espanya.

"I quan vaig arribar a l'estació de Pristina, capital de Kosovo, era tota ocupada per soldats serbis de cara ferotge, amb armament i uniforme de batalla, i amb gossos enormes amenaçadors"